

NOTA VAN TOELICHTING BIJ BESLUIT

ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

Dit besluit voorziet in een uitwerking van de regels over de berekensystematiek van de tarieven die de ondernemer bij de aanbieder van kadavers of delen daarvan in rekening brengt voor de destructie van die dierlijke bijproducten. Het betreft enerzijds de tarieven voor de bij de veehouder gestorven dieren, die bij de betrokken veehouder in rekening worden gebracht, en anderzijds de tarieven voor de werkzaamheden in het kader van dierziektebestrijding, die bij de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur in rekening worden gebracht. Dit met het oog op het borgen van een transparante en herleidbare onderbouwing van de tarieven in regelgeving, die voorheen in een overeenkomst was opgenomen.¹ Daarnaast is ter verduidelijking een bepaling opgenomen die nadere invulling geeft aan de aanwijzing van de ondernemer en het vaststellen of wijzigen van werkgebieden. Hiertoe is het Besluit dierlijke producten gewijzigd.

In deze nota van toelichting wordt eerst de achtergrond beschreven van de regels over het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van kadavers. Daarbij komt ook de berekensystematiek van de tarieven zoals die van toepassing was voor inwerkingtreding van dit besluit aan bod. Daarnaast worden de aanleiding om de regels te wijzigen en de in dit besluit voorziene wijzigingen toegelicht. Tevens wordt ingegaan op de toetsen en de reacties op dit besluit en de nota van toelichting als gevolg van de internetconsultatie. Tot slot is een artikelsgewijze toelichting opgenomen.

2. Achtergrond en wettelijke kader

Het aanbieden, ophalen, vervoeren en de destructie (het verwerken of verwijderen) van kadavers of delen daarvan dient zorgvuldig te gebeuren om de verspreiding van zoönosen en dierziekten te voorkomen. Kadavers moeten worden opgehaald, vervoerd en verwerkt of verwijderd volgens de veterinaire eisen die de verordening dierlijke bijproducten² hieraan stelt. Dit is zowel het geval bij dieren die een natuurlijke dood zijn gestorven bij de veehouder als voor dieren die door een besmetting met een dierziekte zijn gestorven, of die zijn geruimd als maatregel vanwege een uitbraak van een besmettelijke dierziekte.

De verordening dierlijke bijproducten legt in artikel 4 onder andere de verplichting op aan lidstaten om te voorzien in een passende infrastructuur waardoor dierlijke bijproducten, zoals kadavers, onverwijld worden verzameld, geïdentificeerd, vervoerd en verwerkt of verwijderd. De Wet dieren, het Besluit dierlijke producten en de Regeling dierlijke producten voorzien hierin. Deze regelgeving houdt in dat enerzijds de aangewezen ondernemer de wettelijke verplichting heeft om in zijn werkgebied kadavers op te halen, te vervoeren en te verwerken of te verwijderen. Anderzijds zijn de aanbieders verplicht de kadavers aan te geven bij, ter beschikking te houden van, en af te staan aan de aangewezen ondernemer.

¹ Overeenkomst Staat der Nederlanden – Rendac Son B.V. 2022-2026 inzake de uitvoering van aan Rendac opgedragen wettelijke taak over het ophalen en verwerken van kadavers, de berekeningssystematiek van de tarieven en de verantwoording daarover voor de periode 2022-2026, Kamerstukken II 2021/22, 35925-XIV, nr. 91.

² Verordening (EU) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PbEU 2009, L 300).

De infrastructuur die is opgezet voor uitvoering van de wettelijke taak van het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van kadavers of delen daarvan die bij de ondernemer zijn aangegeven (hierna: de wettelijke taak) betreft de reguliere verwerking van kadavers en de verwerking van kadavers als gevolg van een op grond van hoofdstuk 5 van de Wet dieren getroffen dierziektebestrijdingsmaatregel. Dit betreft bijvoorbeeld het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van geruimde kadavers. Het wijzigingsbesluit heeft betrekking op de wettelijke taak, te weten reguliere destructie en destructie bij ruiming.

Voor het in stand houden en het gebruik van een passende infrastructuur waardoor dierlijke bijproducten, zoals kadavers, worden verzameld, vervoerd en verwerkt of verwijderd, maakt de aangewezen ondernemer kosten. Om die reden is in artikel 3.6 van de Wet dieren opgenomen dat de ondernemer een vergoeding in rekening brengt bij de aanbieder van kadavers. Artikel 3.6 van de Wet dieren en de artikelen 3.3 en 3.4 van het Besluit dierlijke producten bevatten het kader voor de prijsregulering van het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van kadavers.

In artikel 3.3 van het besluit is de berekensystematiek van de tarieven voorgeschreven. Het uitgangspunt is dat de opbrengst van de tarieven niet meer bedraagt dan de werkelijk gemaakte kosten en een vermogenskostenvergoeding, verminderd met de opbrengst van de desbetreffende producten of daarvan afgeleide producten. Artikel 3.4 regelt het proces van goedkeuring van de tarieven. De goedgekeurde tarieven mag de ondernemer in rekening brengen bij de aanbieder van kadavers. Tot slot bevat dat artikel, als sluitstuk van de prijsregulering, een voorschrift over de verantwoording van de tarieven. De aangewezen ondernemer is verplicht de noodzakelijk informatie, gecontroleerd door de accountant, aan de minister te verschaffen.

Het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van kadavers is aangemerkt als een dienst van algemeen economisch belang in het kader van de Europese regels over de interne markt. Dit betekent dat het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van kadavers zonder overheidsoptreden niet of niet onder dezelfde voorwaarden zou zijn verricht. Het gaat dan om voorwaarden zoals betaalbaarheid en gelijke toegang in heel Nederland. De vergoeding die de ondernemer krijgt voor het uitvoeren van de wettelijke taak dient in overeenstemming te zijn met de staatssteunregels. Op de berekensystematiek van de tarieven zijn daarom de criteria van het Altmark-arrest³ toegepast. Dit houdt voor de hoogte van de vergoeding onder andere in dat alleen de werkelijke kosten van de uitvoering van de wettelijke taak en een redelijke vermogenskostenvergoeding in rekening mogen worden gebracht bij de aanbieders van kadavers. Door het voldoen aan alle voorwaarden uit het Altmark-arrest, is geen sprake van staatsteun.

De formele aanwijzing van de ondernemer vindt plaats op grond van artikel 3.3, eerste lid, van de Wet dieren. De aanwijzing is vastgelegd in artikel 3.21, tweede lid, van de Regeling dierlijke producten, waarin staat dat Rendac Son B.V. als enige rechtspersoon is aangewezen voor de landelijke uitvoering van de wettelijke taak. Aangezien Rendac in het verleden als enige partij interesse toonde voor de kadavermarkt en de daarvoor benodigde expertise en capaciteit had, is Rendac

³ Arrest van 24 juli 2003, zaak C-280/00, Altmark Trans GmbH en Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH.

destijds, als enige ondernemer in Nederland, aangewezen. In 2004 was in een overeenkomst tussen de Staat en Rendac verdere uitwerking gegeven aan de artikelen 3.3 en 3.4 van het Besluit dierlijke producten. In die overeenkomst waren onder andere, binnen de kaders van het Besluit dierlijke producten, afspraken gemaakt over de kosten in de berekensystematiek van de tarieven. Daarnaast was er tot en met 2019 een overeenkomst tussen de Staat en Rendac voor de financiering van de calamiteitenreserve en -destructie, voor 2020 en 2021 was een eenmalige afspraak gemaakt. Deze overeenkomst had betrekking op de vergoeding voor de calamiteitenreserve, overige kosten en uitvoeringskosten voor ruiming. Van 2022 tot en met 2026 gold een algemene overeenkomst tussen de Staat en Rendac waarin de eerdergenoemde afspraken geactualiseerd waren opgenomen.

3. Aanleiding

Vanwege de in 2020 door Rebel uitgevoerde marktscan waaruit bleek dat een nieuwe potentiële aanbieder interesse had voor de kadavermarkt en het aflopen van de overeenkomst tussen de Staat en Rendac per 1 januari 2027, is gekeken naar een eventuele herinrichting van het destructiebestel. In de Kamerbrief die naar aanleiding daarvan is gestuurd (Kamerstukken II 2023/24, 36410-XIV, nr. 80), is het WUR-rapport 'Overwegingen voor een herinrichting van de markt voor transport en verwerking van kadavers' aangeboden, waarin uiteenlopende herinrichtingsopties én de noodzaak van kosten transparantie centraal staan. In deze brief is een marktconsultatie aangekondigd om de inrichting van het destructiebestel te heroverwegen en zijn de verschillende opties voor herinrichting beschreven. Na het doorlopen van een zorgvuldig proces in lijn met de beginselen van de Aanbestedingswet 2012 is in de Kamerbrief van 23 september 2024 (Kamerstukken 2024/25, 36600-XIV, nr. 6) geconcludeerd dat alleen Rendac beschikt over de vereiste vergunningen, operationele capaciteit – ook bij piekbelasting – en financiële robuustheid om de taak ook na 31 december 2026 adequaat, tijdig en betrouwbaar voort te zetten.

Omdat Rendac als enige partij aantoonbaar voldoet aan de eisen voor vergunningen, capaciteit en financiële robuustheid, blijft zij per 1 januari 2027 als enige partij belast met de uitvoering van de wettelijke taak.

Tot nu toe zijn de voorwaarden voor onder meer de uitvoering, tariefbepaling en rapportage voornamelijk vastgelegd in een overeenkomst tussen de Staat en Rendac met een looptijd tot 1 januari 2027. Voor de regels in de periode vanaf 1 januari 2027 heeft de overeenkomst als basis gediend. Met dit besluit en een bijbehorende wijziging van de Regeling dierlijke producten is de bestaande berekensystematiek van de tarieven publiekrechtelijk zoveel mogelijk verankerd in het Besluit dierlijke producten en de Regeling dierlijke producten. Daarmee verschuift de kern van de afspraken van een privaatrechtelijke overeenkomst naar een publiekrechtelijk kader, passend bij de uitvoering van een wettelijke taak. Meer gedetailleerde of bedrijfsgevoelige onderdelen blijven vastgelegd in een privaatrechtelijk afsprakenkader. Het kabinet acht het van belang dat de uitvoering van de wettelijke taak door de ondernemer wordt gefinancierd op basis van het uitgangspunt dat de tarieven in lijn met de voornoemde kaders over staatssteun bestaan uit een vergoeding van de werkelijke kosten en een redelijke opslag als vermogenskostenvergoeding. Het is noodzakelijk dat de berekensystematiek van de tarieven daarmee in lijn en inzichtelijk is. Met het oog op de verantwoording van de gemaakte kosten en de opbrengsten op basis waarvan tarieven door de ondernemer in rekening worden gebracht, is het nodig dat de ondernemer daarover de volledige en noodzakelijke informatie verschaft, waarbij de tariefopbouw en verantwoording transparant is. Met de wijzigingen van

het Besluit dierlijke producten en de bijbehorende Regeling dierlijke producten ligt de tariefmethodiek vast. Voor een groot deel is deze methodiek gelijk aan de methodiek die in de overeenkomst tot 1 januari 2027 werd gehanteerd. Hierna wordt de methodiek beschreven zoals die in de regelgeving is opgenomen. Elke tariefwijziging blijft onderworpen aan ministeriële goedkeuring.

4. Tarieven

Opbouw tarieven

Op basis van voornoemde uitgangspunten mogen de tarieven bestaan uit de werkelijke kosten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de wettelijke taak en een redelijke vergoeding voor het daarvoor geïnvesteerde vermogen.

Artikel 3.3 bepaalt dat de ondernemer op hoofdlijnen twee tarieven vaststelt. Daarbinnen kan een nader onderscheid worden gemaakt. Die tarieven voorzien in een vergoeding voor de kosten die worden gemaakt in het kader van reguliere werkzaamheden en werkzaamheden als gevolg van een dierziektebestrijdingsmaatregel. Uit artikel 3.6 van de Wet dieren volgt dat de tarieven in rekening worden gebracht bij de aanbieder van kadavers. In het geval van reguliere werkzaamheden is dat een individuele veehouder. In de andere gevallen is de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur degene bij wie de kosten in rekening worden gebracht, omdat de minister degene is die dierziektebestrijdingsmaatregelen treft en verantwoordelijk is voor de bestrijding van een geconstateerde dierziekte.

In het tweede en vijfde lid van artikel 3.3 is nader omschreven welke kosten in het tarief kunnen worden opgenomen, te weten directe kosten, indirecte kosten en afschrijvingskosten van vaste activa, respectievelijk een vermogenskostenvergoeding. Het gaat om werkelijke kosten die zijn gemaakt in het kader van de uitvoering van de wettelijke taak. Er is uitgegaan van het vergoeden van afschrijvingskosten van de vaste activa van de ondernemer die worden gebruikt voor de uitvoering van de wettelijke taak. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat alleen de werkelijke kosten voor de uitvoering van de wettelijke taak vergoed worden.

In de tarieven mag een vermogenskostenvergoeding worden opgenomen, zie hiervoor artikel 3.3, vijfde en zesde lid, van het besluit. De vermogenskostenvergoeding omvat een redelijke vergoeding voor het geïnvesteerde eigen vermogen en vreemd vermogen, voor zover dat vermogen is ingezet ten behoeve van de uitvoering van de wettelijke taak. De grondslagen voor de berekening van de vermogenskostenvergoeding zijn het geïnvesteerde vermogen in materiële (en indien dat bij regeling is bepaald bepaalde immateriële) vaste activa en het werkkapitaal. Samen vormen zij de vermogensbestanddelen. Bij ministeriële regeling wordt bepaald hoe de vermogenskostenvergoeding wordt berekend.

Als laatste is in het zevende lid van artikel 3.3 de nacalculatie opgenomen. Indien de in het kader van de werkzaamheden voor wat betreft de reguliere werkzaamheden, de gemaakte werkelijke kosten en opbrengsten in het kalenderjaar waarop de tarieven voor de reguliere werkzaamheden betrekking hebben na afloop van dat kalenderjaar blijken af te wijken van de totale opbrengst van de tarieven, komt het verschil ten bate of ten laste van de tarieven in het tweede kalenderjaar na het kalenderjaar waarop de eerstgenoemde tarieven betrekking hebben. Dit kan niet (een jaar) eerder, omdat de verantwoording dan nog niet is afgerond en het genoemde verschil nog niet vastgesteld is.

Vaststelling en goedkeuring tarieven

Met dit besluit wordt de huidige werkwijze met betrekking tot het vaststellen van gedifferentieerde tarieven opgenomen in regelgeving (artikel 3.4, tweede lid). Daarbij wordt de ruimte geboden voor tarieven per diersoort voor de reguliere verwerking. Binnen de tarieven wordt een onderscheid gemaakt tussen enerzijds het ophalen en vervoeren en anderzijds het verwerken of verwijderen. Bij ministeriële regeling kan verder nog bepaald worden of ook op basis van andere criteria een onderscheid wordt gemaakt. Met dit besluit blijft ongewijzigd dat de tarieven worden vastgesteld door de ondernemer en goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en worden gepubliceerd in de Staatscourant. Verder is in artikel 3.4, derde lid, opgenomen dat de ondernemer een voorstel met betrekking tot de tarieven voor reguliere werkzaamheden met het betrokken bedrijfsleven dient te bespreken, alvorens de tarieven worden goedgekeurd. Ook dit werd reeds gedaan voor de inwerkingtreding van dit besluit.

Om te kunnen beoordelen of de tarieven de werkelijke gemaakte kosten voor de uitvoering van de wettelijke taak niet overstijgen, heeft de minister volledig en herleidbaar inzicht nodig in de onderliggende gegevens waarop de tarieven gebaseerd zijn. Op grond van artikel 3.4, zevende lid, wordt bij ministeriële regeling bepaald welke informatie de ondernemer in ieder geval jaarlijks verschaft. Hierbij valt te denken aan het aantal stops (om kadavers op te halen bij aanbieders) en het aantal te verwerken dieren, een overzicht van gemaakte kosten en opbrengsten van de wettelijke taken in relatie tot de (commerciële) bedrijfsvoering, de interne jaarrekening en een goedkeurende controleverklaring van een externe accountant.

5. Toetsen

Financiële gevolgen

In lijn met de Wet dieren wordt de vergoeding voor de uitvoering van de wettelijke taak op basis van door de minister goedgekeurde tarieven door de ondernemer in rekening gebracht bij de aanbieder van kadavers. Dit wijzigingsbesluit geeft een nadere uitwerking van de kosten die in de tarieven mogen worden opgenomen, waar dit eerst specifiek in de overeenkomst tussen Rendac en de Staat was opgenomen. In het algemeen geldt dat de voorliggende wijziging door een nader omschreven wijze van het bepalen van werkelijke kosten leidt tot meer inzicht in de totstandkoming van de tarieven voor aanbieders van kadavers, en dat deze tarieven reëel zijn.

De financiële doorwerking blijft afhankelijk van volumes, de effectuering van het voorgestelde wijzigingsbesluit, marktopbrengsten en de jaarlijkse bepaling van de parameters voor de bepaling van de vermogenskostenvergoeding, en kan daarom niet vooraf exact worden gekwantificeerd.

Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets

Het wijzigingsbesluit heeft geen consequenties voor het toezicht door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), daar de wijziging ziet op de vergoedingen voor uitvoering van de wettelijke taak. Om die reden was een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets door de NVWA niet nodig.

Adviescollege toetsing regeldruk

Een ontwerp van het onderhavige besluit is voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). Daaruit heeft het ATR geconcludeerd dat de regeldruk

voldoende in kaart is gebracht, Het ATR heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies omdat het geen significante gevolgen voorziet voor de regeldruk.

6. Internetconsultatie

Voor dit wijzigingsbesluit is een internetconsultatie uitgevoerd. **PM**

7. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 oktober 2026. Inwerkingtreding per 1 oktober 2026 is wenselijk. De tarieven voor 2027 worden gebaseerd op de uitgangspunten van het gewijzigde Besluit dierlijke producten. Als deze regels niet voor de indieningsdatum voor het voorstel voor de tarieven (15 oktober 2026) in werking treden, kunnen deze niet worden toegepast. Na publicatie van het onderhavige besluit is het voor de aangewezen ondernemer en overige belanghebbenden kenbaar wat de berekensystematiek van de tarieven is. Ook omdat Rendac bij de totstandkoming van deze regelgeving betrokken is en omdat de berekensystematiek van de tarieven niet in grote mate is gewijzigd ten opzichte van de situatie zoals die bestond voor dit besluit, is er voldoende gelegenheid om het tariefvoorstel uiterlijk op 15 oktober 2026 op basis van het gewijzigde Besluit dierlijke producten in te dienen. Daarom is gekozen voor inwerkingtreding met ingang van 1 oktober 2026, in afwijking van de systematiek van vaste verandermomenten.

De overeenkomst tussen Rendac en de Staat blijft van kracht tot 1 januari 2027. Op die overeenkomst zijn ook de tarieven voor het kalenderjaar 2026 gebaseerd. Dit besluit laat die tarieven onverlet; er is daartoe een overgangsbepaling opgenomen in dit besluit. Dit betekent dat de toen geldende werkwijze ten aanzien van geraamde kosten en werkelijke kosten van toepassing blijft op de tarieven tot en met 31 december 2026. Dit zou ertoe kunnen leiden dat een eventueel verschil tussen de geraamde en werkelijke gemaakte kosten in eerdere tarieven, wordt verrekend met de tarieven die op basis van het onderhavige besluit worden goedgekeurd, conform de nacalculatie die is omschreven in artikel 3.3, zevende lid, van het gewijzigde Besluit dierlijke producten. Ook de andere onderdelen van de overeenkomst tussen Rendac en de Staat blijven gelden tot 1 januari 2027. Bovendien blijven de afspraken over de verantwoording ook gelden voor de verantwoording over het kalenderjaar 2026, die wordt gedaan in 2027. Dit besluit staat daar niet aan in de weg.

ARTIKELSGEWIJS DEEL

Artikel 1, onderdeel A (artikel 3.1a)

Uitgangspunt is dat de ondernemer, op grond van artikel 3.3, eerste lid, van de Wet dieren, is aangewezen voor de volle omvang van het werkgebied en verplicht is de bij hem aangegeven dierlijke bijproducten op te halen, te vervoeren en te verwerken of te verwijderen. Zolang de aanwijzing geldt, berust die taak bij de ondernemer. Om te voorkomen dat een ondernemer niet achter de aanwijzing staat of de aanwijzing graag wil laten vervallen of wijzigen, zijn nadere regels opgesteld omtrent de aanwijzing. In artikel 3.1a van het Besluit dierlijke producten is een nadere invulling gegeven met betrekking tot de vaststelling of wijziging van werkgebieden. Op grond van artikel 3.1a, tweede lid, van het Besluit dierlijke producten kan een ondernemer alleen aangewezen worden indien deze daarmee instemt. Een aangewezen ondernemer kan op grond van artikel 3.1a, derde lid, verzoeken om de aanwijzing te wijzigen of te laten vervallen. Vervolgens is in het vierde lid bepaald dat bij ministeriële regeling nadere regels

kunnen worden gesteld over het wijzigen van werkgebieden en het wijzigen of vervallen van de aanwijzing van de ondernemer die belast is met de wettelijke taak. Deze nadere regels hebben bijvoorbeeld betrekking op de termijn waarbinnen een aanwijzing wijzigt of vervalt.

Artikel I, onderdelen B en C (artikelen 3.3 en 3.4)

Artikel 3.3 van het Besluit dierlijke producten met betrekking tot de tarieven is vervangen door een nieuw artikel 3.3. Daarnaast zijn in artikel 3.4 een aantal wijzigingen opgenomen omtrent nadere regels over de tarieven. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 4 van het algemene deel van deze nota van toelichting.

Artikel I, onderdeel D (artikel 3.4a)

Zoals omschreven in paragraaf 7 van het algemeen deel van deze nota van toelichting, worden de nieuwe regels niet toegepast op de tarieven voor 2026. Dit is expliciet gemaakt in deze overgangsbepaling. Deze vervalt met ingang van 1 januari 2027, aangezien vanaf die datum nieuwe tarieven gelden, die gebaseerd zijn op de gewijzigde artikelen 3.3 en 3.4 van het Besluit dierlijke producten.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

TOELICHTING BIJ REGELING

I. ALGEMEEN

1. Inleiding

Ter bescherming van de volksgezondheid en diergezondheid is het van groot belang dat kadavers van landbouwhuisdieren en andere aangewezen dierlijke bijproducten snel en veilig worden opgehaald, vervoerd en verwerkt of verwijderd. Dit voorkomt dat besmettelijke dierziekten zich verspreiden of dat schadelijke stoffen in het milieu terechtkomen.

In Nederland is Rendac Son B.V. (hierna: Rendac) op dit moment de enige onderneming die aantoonbaar voldoet aan de capaciteits-, vergunnings- en financiële vereisten voor het uitvoeren van de wettelijke taak om kadavers op te halen, te vervoeren en te verwerken of te verwijderen, conform strikte veterinaire en milieueisen. Tot nu toe zijn de voorwaarden voor uitvoering, tariefbepaling en rapportage voornamelijk vastgelegd in een overeenkomst tussen de Staat en Rendac met een looptijd tot 1 januari 2027.⁴

Met het Besluit tot wijziging van het Besluit dierlijke producten in verband met de vaststelling van werkgebieden en de aanwijzing van ondernemers en de berekeningssystematiek van de tarieven voor de vergoeding voor het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van kadavers (Stb. ..., hierna: het wijzigingsbesluit) en deze regeling zijn de eerdere afspraken die privaatrechtelijk waren vastgelegd, publiekrechtelijk verankerd. Daarmee verschuift de kern van de afspraken van een privaatrechtelijke overeenkomst naar een publiekrechtelijk kader. De hoofdlijn van wat eerst in de overeenkomst was afgesproken is ongewijzigd, maar waar nodig of wenselijk zijn onderdelen nader verduidelijkt of gedetailleerd (zoals de begripsbepaling van kostenposten, de procedure rondom calamiteiten en de verantwoordingsinformatie). Meer gedetailleerde of bedrijfsgevoelige onderdelen blijven vastgelegd in een privaatrechtelijk afsprakenkader. Voor een nadere toelichting van de achtergrond en de aanleiding van de wijziging wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit.

Deze ministeriële regeling geeft nadere invulling aan het gewijzigde Besluit dierlijke producten en bevat onder meer een begripsbepaling van 'wettelijke taak' (het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van aangewezen dierlijke bijproducten, zijnde kadavers en delen daarvan als bedoeld in artikel 3.20 van de Regeling dierlijke producten, die bij de ondernemer zijn aangegeven), een procedure voor wijziging of verval van de aanwijzing als ondernemer, de mogelijkheid tot uitbesteding, een informatieverplichting bij dierziektebestrijding en een geactualiseerde procedure rondom het opstellen van een calamiteitenplan, alsmede uitgewerkte regels over kosten, opbrengsten, vermogenskostenvergoeding en de jaarlijkse cyclus van tariefvoorstel en verantwoording.

2. Hoofdlijnen van de regeling

Met onderhavige wijziging van de Regeling dierlijke producten is een toekomstbestendig stelsel ingericht voor het ophalen, vervoeren en verwerken of

⁴ Overeenkomst Staat der Nederlanden – Rendac Son B.V. 2022-2026 inzake de uitvoering van aan Rendac opgedragen wettelijke taak over het ophalen en verwerken van kadavers, de berekeningssystematiek van de tarieven en de verantwoording daarover voor de periode 2022-2026, Kamerstukken II 2021/22, 35925-XIV, nr. 91.

verwijderen van kadavers vanaf 1 januari 2027. Doel van deze wijziging is om, aansluitend op de wijziging van het Besluit dierlijke producten, continuïteit en betrouwbaarheid van kadaverinzameling en -verwerking per 1 januari 2027 te borgen, de bestaande afspraken wettelijk te verankeren en waar nodig of wenselijk te verduidelijken. Tarieven moeten kostendekkend zijn, met ruimte voor een redelijke vermogenskostenvergoeding, zodat de uitvoerder kan investeren in noodzakelijke verwerkingscapaciteit, logistieke middelen, verduurzaming en innovatie. Het stelsel moet zo bijdragen aan betaalbare en transparante tarieven voor de sector, financiële stabiliteit voor de uitvoerder en blijvende bescherming van volks- en diergezondheid.

Aanwijzingen uitvoering wettelijke taak

Deze regeling introduceert een bepaling waardoor op verzoek van de ondernemer of bij voornemen van de minister de aanwijzing per 1 januari van het derde kalenderjaar kan worden gewijzigd of vervallen. Enkel in bepaalde uitzonderlijke situaties kan de aanwijzing eerder worden ingetrokken (bijvoorbeeld bij verlies van vergunningen, faillissement of als de ondernemer de taak niet meer naar behoren uitvoert). Hierdoor ontstaat meer rechtszekerheid voor zowel de ondernemer als de overheid. Om flexibiliteit bij de uitvoering te vergroten stelt de regeling vast dat de ondernemer derden kan inschakelen voor de uitvoering van (onderdelen van) de wettelijke taak, waarvoor de verantwoordelijkheid bij de aangewezen ondernemer blijft.

Calamiteitenplan en draaiboek overschrijdingen

In de privaatrechtelijke overeenkomst was geregeld dat Rendac in samenwerking met het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (door een voorstel van Rendac gevolgd door vaststelling door de minister) een calamiteitenplan voor destructie opstelde dat voorziet in te nemen maatregelen voor het geval dat de destructiecapaciteit van Rendac door een calamiteit onvoldoende zou zijn om het aanbod te verwerken. Deze regeling verankert die praktijk nu publiekrechtelijk. Het is aan de minister om jaarlijks een calamiteitenplan vast te stellen op basis van een voorstel van de aangewezen ondernemer betreffende zijn werkgebied. Nieuw is dat het plan een draaiboek overschrijdingen bevat, met volgordelijke maatregelen voor het geval de afgesproken direct beschikbare capaciteit tijdelijk ontoereikend is. Deze direct beschikbare capaciteit betreft de capaciteit die door de Staat bij de ondernemer is ingekocht en door de Staat in het licht van de huidige ervaringen en een normale situatie toereikend wordt geacht voor de verwerking of verwijdering van kadavers. In het geval van overschrijding kan het voorkomen dat er geen capaciteit beschikbaar is. In het draaiboek overschrijdingen wordt beschreven hoe hiermee wordt omgegaan. In de privaatrechtelijke overeenkomst was dit niet als calamiteit aangemerkt. Daarvoor was ook een andere manier van tariefvaststelling afgesproken. Nu wordt het tarief bij overschrijdingen ook overeenkomstig het Besluit dierlijke producten en de Regeling dierlijke producten bepaald, met dien verstande dat rekening wordt gehouden met het feit dat voor de betrokken verwerking (in de betrokken periode) capaciteit nodig is die op voorhand niet was voorzien, wat hogere kosten met zich meebrengt.

Dierziekteprioritering en -monitoring

Bij werkzaamheden in het kader van dierziektebestrijding worden de betreffende dierlijke bijproducten zo veel mogelijk met voorrang verwerkt vanwege de risico's die ze met zich meebrengen voor de volks- en diergezondheid. Op basis van de

Verordening dierlijke bijproducten⁵ is het streven om risico's voor de volksgezondheid en de diergezondheid die aan dierlijke bijproducten verbonden zijn, te voorkomen en tot een minimum te beperken, en met name om de veiligheid van de voedsel- en voederketen te beschermen. Hierdoor wordt risicogestuurd ingezet.

Voor het monitoren van dierziektegevallen op locatieniveau is de bestaande praktijk geformaliseerd doordat de ondernemer aan de minister per betrokken locatie het opgehaalde gewicht aan kadavers dat is opgehaald, vervoerd en verwerkt of verwijderd als gevolg van getroffen maatregelen of verrichte handelingen op grond van de artikelen 5.4 of 5.5 van de Wet dieren moet melden.

Kosten, opbrengsten en tarieven

Het wijzigingsbesluit legt het tariefkader op hoofdlijnen vast met twee tariefsoorten: een tarief voor de reguliere werkzaamheden en een tarief voor de werkzaamheden als gevolg van getroffen maatregelen of verrichte handelingen in het kader van dierziektebestrijding. Daarbij is bepaald hoe tarieven mogen worden vastgesteld, op basis van de werkelijke kosten, onder aftrek van opbrengsten uit (afgeleide) producten en tevens een redelijke vermogenskostenvergoeding. Deze regeling werkt het tariefkader verder uit. Zo is bepaald dat binnen de reguliere tarieven voor het verwerken of verwijderen van aangewezen dierlijke bijproducten naar diersoort gedifferentieerd moet worden.

In deze regeling is verder verduidelijkt wat onder directe en indirecte kosten valt en hoe die volgens aanvaardbare bedrijfseconomische principes en, waar nodig, marktconforme condities aan de wettelijke taak worden toegerekend. Daarmee wordt zichtbaar welke kosten bij ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen horen. Daarnaast schrijft de regeling voor hoe opbrengsten uit producten en afgeleide producten worden verrekend. Zo ontstaat een netto-tarief en wordt onder- of overcompensatie voorkomen.

Hiermee borgt de regeling het tariefkader en de nacalculatie, terwijl de concrete toepassing bij capaciteitsoverschrijdingen nader wordt uitgewerkt in het afsprakenkader. Daarbij wordt rekening gehouden met de hier vastgestelde kaders.

Conform artikel 3.3, vijfde lid, van het Besluit dierlijke producten is in deze regeling de formule vastgelegd voor de vermogenskostenvergoeding, zodat de 'redelijke winst' ex ante en ex post objectief en toetsbaar is. De formule betreft de Weighted Average Cost of Capital (WACC) methode, die gezien wordt als breed geaccepteerde maatstaf voor de gemiddelde vermogenskosten. Daarbij bepaalt de regeling de grondslag waarover de uitkomst van de formule (WACC-percentage) wordt berekend (gemiddelde waarde vaste activa en gemiddeld werkkapitaal). Dit maakt de kapitaalbeloning voorspelbaar en verdedigbaar, met ruimte voor noodzakelijke investeringen.

Vaststelling en verantwoording van tarieven

De bestaande cyclus van tariefvoorstel, goedkeuring door de minister en jaarlijkse verantwoording wordt gehandhaafd, met dien verstande dat het tariefvoorstel twee weken later bij de minister ingediend hoeft te worden dan onder de

⁵ Verordening (EU) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) (PbEU 2009, L 300).

voorgaande overeenkomst het geval was. De regeling kent een vaste tariefcyclus waarin de ondernemer uiterlijk 15 oktober het tariefvoorstel voor het volgende jaar indient en de minister uiterlijk 31 december het goedkeuringsbesluit verleent. Goedkeuring door de minister zal plaatsvinden indien Rendac het tariefvoorstel heeft opgesteld overeenkomstig de voorwaarden zoals opgenomen in het Besluit dierlijke producten, de Regeling dierlijke producten en het privaatrechtelijk afsprakenkader. Vóór 1 juni volgt de verantwoording over het voorgaande jaar met de gerealiseerde volumes, kosten en opbrengsten en een duidelijke scheiding in de boekhouding tussen wettelijke taak en overige activiteiten zodat de beoordeling ten aanzien van eventuele nacalculatie en bijsturing transparant kunnen plaatsvinden.

3. Verhouding tot nationale en Europese wetgeving

Artikel 4, vierde lid, van de Europese Verordening (EG) nr. 1069/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en afgeleide producten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1774/2002 (verordening dierlijke bijproducten) verplicht de Nederlandse overheid om een passende infrastructuur voorhanden te hebben voor het verzamelen, identificeren, vervoeren en verwerken of verwijderen van dierlijke bijproducten. De nationale invulling hiervan is vastgelegd in de Wet dieren, het Besluit dierlijke producten en de Regeling dierlijke producten. Deze regelgeving houdt in dat enerzijds de aangewezen ondernemer de wettelijke verplichting heeft om in zijn werkgebied kadavers op te halen, te vervoeren en te verwerken of te verwijderen. Anderzijds zijn de aanbieders verplicht de kadavers aan te geven bij, ter beschikking te houden van, en af te staan aan de aangewezen ondernemer. Daarbij worden regels gesteld over de vergoeding voor die werkzaamheden.

De onderhavige regeling vult deze kaders nader in door bepalingen op te nemen over onder andere de kostentoerekening (directe en indirecte kosten), in mindering brengen van opbrengsten uit restproducten, de berekeningsformule voor de vermogenskostenvergoeding (WACC), gescheiden boekhouding voor de wettelijke taak en commerciële activiteiten en de jaarlijkse verantwoording en goedkeuring van tarieven.

De voorgestelde tariefsystematiek sluit aan bij het Europese kader voor diensten van algemeen economisch belang (DAEB) en staatssteun. Artikel 106, tweede lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bepaalt dat onder meer de staatsteunregels op DAEB van toepassing zijn, zolang deze de vervulling van de via de DAEB aan ondernemingen toevertrouwde bijzondere taak – in dit geval de wettelijke taak – niet verhindert.

In het Altmark-arrest⁶ heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie vier criteria opgesteld voor het verlenen van compensatiesteun voor het aanbieden van een DAEB, zodat deze compensatie niet als staatssteun wordt aangemerkt. Deze regeling voldoet aan deze criteria omdat: (1) de wettelijke taak helder is vastgelegd in de Wet dieren en Rendac op grond daarvan als exclusieve ondernemer voor Nederland is aangewezen; (2) de berekeningsmethodiek voor de tarieven transparant en vooraf vastgesteld is, met duidelijke definities van kostenposten en rekenmethoden, zoals de WACC; (3) overcompensatie wordt voorkomen doordat de tarieven alleen de werkelijke noodzakelijke kosten en een

⁶ Arrest van 24 juli 2003, zaak C-280/00, Altmark Trans GmbH en Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH.

redelijke vermogenskostenvergoeding dekken, waarbij afwijkingen via nacalculatie worden verrekend in het tweede daaropvolgende jaar; en (4) bij het ontbreken van aanbesteding – omdat Rendac als enige is aangewezen voor de wettelijke taak en voldoet aan alle capaciteits-, vergunning- en financiële vereisten – de compensatie wordt vastgesteld op basis van de nacalculatorische werkelijke kosten die een efficiënte en adequaat uitgeruste onderneming zou maken en waarover op een transparante gecontroleerde manier verantwoording wordt afgelegd.

Het stelsel sluit aan bij de Europese vereisten voor DAEB en voldoet aan de Altmark-criteria, waardoor de compensatie niet als verboden staatssteun wordt aangemerkt. De onderhavige regeling borgt dat de vergoeding in overeenstemming is met de staatssteunregels van de Europese Unie door te garanderen dat tarieven uitsluitend bestaan uit werkelijke kosten en een redelijke vergoeding voor het geïnvesteerde vermogen. Door de kaders voor kostentoerekening, opbrengstenverrekening, vermogenskostenvergoeding en gescheiden boekhouding expliciet in de regelgeving vast te leggen, wordt verzekerd dat de tarieven kostendekkend zijn, overcompensatie wordt voorkomen en ruimte blijft voor noodzakelijke investeringen in capaciteit, continuïteit en innovatie. Door de kaders voor kostentoerekening, opbrengstenverrekening, vermogenskostenvergoeding en gescheiden boekhouding expliciet in de regelgeving vast te leggen, wordt verzekerd dat de tarieven kostendekkend zijn, overcompensatie wordt voorkomen en ruimte blijft voor noodzakelijke investeringen in capaciteit, continuïteit en innovatie.

4. Gevolgen

Onderhavige wijzigingsregeling maakt de uitvoering van de wettelijke taak transparanter en geeft meer rechtszekerheid door afspraken publiekrechtelijk te verankeren en enkele onderdelen te verduidelijken. Door de verduidelijking van de definitie van de wettelijke taak en een heldere procedure voor het wijzigen of beëindigen van de aanwijzing van de ondernemer ontstaat meer rechtszekerheid voor zowel de ondernemer als de overheid.

De mogelijkheid voor de ondernemer om derden in te schakelen voor uitvoering van werkzaamheden vergroot de flexibiliteit bij de uitvoering. Verder is vastgelegd dat de ondernemer bij werkzaamheden in het kader van dierziektebestrijding aan de minister per betrokken locatie moet melden hoeveel gewicht aan kadavers is opgehaald, vervoerd en verwerkt of verwijderd. Dit zorgt voor een betere monitoring van de omvang van dierziektegevallen op locatieniveau.

De opbouw van de tarieven is in deze regeling publiekrechtelijk verankerd, met een nadere uitwerking van de toerekening van directe en indirecte kosten, de verrekening van opbrengsten en de toepassing van de formule voor de vermogenskostenvergoeding. De jaarlijkse verplichting om een tariefvoorstel in te dienen, die vooraf door de minister goedgekeurd dient te worden, blijft in stand, waardoor de overheid toezicht houdt op de hoogte en opbouw van de tarieven. De verplichte jaarlijkse financiële verantwoording blijft eveneens in stand. Hierin worden de gerealiseerde kosten, opbrengsten en hoeveelheden gespecificeerd, met een duidelijke scheiding tussen wettelijke en commerciële activiteiten. Dit borgt de transparantie, helpt kruissubsidiëring te voorkomen en maakt het mogelijk om eventuele afwijkingen tijdig te analyseren.

Voor aanbieders van kadavers verandert er niets in aanmeldprocedures, administratie of werkprocessen.

5. Regeldruk

Een ontwerp van de onderhavige regeling is voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). Daaruit heeft het ATR geconcludeerd dat de regeldruk voldoende in kaart is gebracht. Het ATR heeft het dossier niet geselecteerd voor een formeel advies omdat het geen significante gevolgen voorziet voor de regeldruk.

6. Monitoring en evaluatie

Elke vijf jaar worden de juridische kaders geëvalueerd en, waar nodig, aangepast in overleg met de betrokken partijen. Dit biedt mogelijkheden om de doelmatigheid, doeltreffendheid en transparantie van het stelsel verder te verbeteren. Indien in de toekomst andere marktpartijen zich aandienen die aantoonbaar voldoen aan alle capaciteits-, vergunnings- en financiële vereisten, kan heroverweging van de aanwijzing plaatsvinden. Zo blijft het stelsel flexibel en toekomstbestendig.

7. Consultatie

Rendac is bij de totstandkoming van deze regeling nauw betrokken. Het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft de overige belanghebbende partijen betrokken door middel van diverse consultatiegesprekken met de vertegenwoordigers van de brancheverenigingen (LTO, POV, NVP, NMV, KSG). Daarnaast hebben diverse gesprekken met de NVWA plaatsgevonden over haar toezichtstaken met betrekking tot dierlijke bijproducten. Via formele correspondentie met Rendac en de brancheverenigingen zijn de belanghebbende partijen geïnformeerd over de relevante wijzigingen in deze regeling en is hen voldoende gelegenheid gegeven om hierop te reageren en vragen over te stellen.

Tevens heeft een internetconsultatie plaatsgevonden. PM

8. Inwerkingtreding en overgangsrecht

Deze regeling treedt in werking tegelijkertijd met het wijzigingsbesluit, gezien de samenhang daarmee. Dit betekent dat de regeling in werking treedt met ingang van 1 oktober 2026, zodat de nieuwe regels kunnen worden toegepast voor de bepaling van de tarieven voor het kalenderjaar 2027.

De nieuwe regels gelden niet voor de tarieven voor het kalenderjaar 2026, de verantwoording daarvan en eventuele andere afspraken die afwijken van wat in deze regeling is bepaald; hiervoor is een overgangsbepaling opgenomen. De overeenkomst tussen Rendac en de Staat die geldt tot 1 januari 2027 blijft van kracht. Waar deze regeling iets anders bepaalt, blijft deze buiten toepassing voor zover het de periode voor 1 januari 2027 betreft. Dat geldt dus ook voor de verantwoording van de tarieven voor 2026. Nacalculaties uit de jaren 2025 en 2026 worden meegenomen overeenkomstig deze regeling. De overgangsbepaling vervalt met ingang van 1 oktober 2027, overeenkomstig de systematiek van vaste verandermomenten. De overgangsbepaling kan niet eerder vervallen vanwege het feit dat ook de verantwoording van de tarieven voor 2026 plaatsvindt overeenkomstig de overeenkomst tussen Rendac en de Staat (voor zover die afwijkt van hetgeen is bepaald in deze regeling).

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel I, onderdeel A (artikel 1.1 Regeling dierlijke producten)

In artikel 1.1 van de Regeling dierlijke producten is de grondslag van de Regeling dierlijke producten aangepast. Het wijzigingsbesluit heeft enkele grondslagen toegevoegd aan het Besluit dierlijke producten waarop onderhavige regeling is gebaseerd.

Artikel I, onderdeel B (artikel 3.1 Regeling dierlijke producten)

In artikel 3.1 van de Regeling dierlijke producten is een begripsbepaling opgenomen van het begrip 'wettelijke taak'. Dit betreft het ophalen, vervoeren en verwerken of verwijderen van aangewezen dierlijke bijproducten die bij de ondernemer zijn aangegeven. De grondslag voor de wettelijke taak is te vinden in artikel 3.3, eerste lid, van de Wet dieren. Hierin is aangegeven dat bij ministeriële regeling, met het oog op de doelmatige voorziening in de verwerking van bij die regeling aangewezen dierlijke bijproducten, werkgebieden kunnen worden vastgesteld waarin een ondernemer met uitsluiting van andere ondernemers deze producten verwerkt of door verbranding verwijdert. Vervolgens is in artikel 3.3, tweede lid, van de Wet dieren bepaald dat de ondernemer voor wie een werkgebied is vastgesteld, de bij hem aangegeven dierlijke bijproducten ophaalt en verwerkt of verwijdert. In artikel 3.20 van de Regeling dierlijke producten zijn de 'aangewezen dierlijke bijproducten' genoemd.

Artikel I, onderdeel C (artikel 3.21a Regeling dierlijke producten)

Artikel 3.21a van de Regeling dierlijke producten betreft een nadere invulling van artikel 3.1a van het Besluit dierlijke producten met betrekking tot het wijzigen of vervallen van de aanwijzing van de ondernemer wat betreft de wettelijke taak. In het eerste lid van artikel 3.21a van de Regeling dierlijke producten is bepaald dat de aanwijzing van de ondernemer na een verzoek daartoe door de ondernemer zelf of na een aan de desbetreffende ondernemer bekendgemaakt voornemen daartoe van de minister, vervalt met ingang van 1 januari van het derde daaropvolgende kalenderjaar. Dit betreft een uiterlijke termijn. Deze termijn is relatief ruim genomen, om ervoor te zorgen dat de uitvoering van de wettelijke taak kan worden afgewikkeld en kan worden gezocht naar een andere ondernemer die de wettelijke taak kan uitvoeren. Indien tussen partijen eerder overeenstemming wordt bereikt voor het vervallen van de aanwijzing, dan is dit mogelijk. Ingevolge artikel 3.21a, tweede lid, van de Regeling dierlijke producten is dit van overeenkomstige toepassing bij de wijziging van werkgebieden. Op basis van artikel 3.21a, derde lid, kan, in afwijking van de termijn opgenomen in het eerste lid, de aanwijzing eerder worden ingetrokken indien door de ondernemer niet (meer) voldaan wordt aan de vereiste toestemming, vergunningen et cetera of sprake is van surseance van betaling, faillissement, beslag op een materieel deel van het vermogen, activiteiten die geheel of gedeeltelijk worden gestaakt, de wettelijke taak niet naar behoren wordt uitgevoerd of over eerdere intrekking overeenstemming is bereikt. In dergelijke gevallen is het namelijk niet wenselijk of realistisch de uitvoering van de wettelijke taak nog voor lange tijd bij de ondernemer te laten.

Artikel I, onderdeel E (artikel 3.26a tot en met 3.26d Regeling dierlijke producten)

Artikel 3.26a (Uitvoering werkzaamheden door derden)

Dit artikel geeft de aangewezen ondernemer de mogelijkheid om bepaalde taken, die onderdeel zijn van de uitvoering van de wettelijke taak, uit te besteden aan derden. De ondernemer kan bijvoorbeeld in plaats van de eigen transportwagens gebruik maken van een ander transportbedrijf voor het ophalen van de kadavers. De verantwoordelijkheid voor het juist en tijdig ophalen blijft dan wel bij de aangewezen ondernemer liggen.

Artikel 3.26b (Informatie uitvoering werkzaamheden)

Op grond van dit artikel verstrekt de ondernemer de nodige informatie over de hoeveelheid opgehaalde, vervoerde en verwerkte of verwijderde aangewezen dierlijke bijproducten per inrichting of deel daarvan waar de wettelijke taak is verricht als gevolg van getroffen maatregelen of handelingen vanwege dierziektebestrijding.

Artikel 3.26c (Calamiteitenplan en draaiboek overschrijdingen)

In artikel 3.26c, eerste lid, is voorgeschreven dat de aangewezen ondernemer jaarlijks, in december, een voorstel tot een calamiteitenplan indient bij de minister. Dat voorstel ziet alleen op de werkzaamheden die de ondernemer kan uitvoeren of kan laten uitvoeren. Hij kan immers het best een inschatting geven van wat mogelijk is in het geval van een calamiteit. Vervolgens is het op basis van het voorstel aan de minister om dit plan vast te stellen. Er liggen ook factoren buiten de invloedsfeer van de ondernemer waarmee rekening moet worden gehouden in het calamiteitenplan. In het calamiteitenplan moet op grond van het tweede lid beschreven worden hoe bij een uitbraak van een dierziekte in Nederland, hulp aan het buitenland bij een grootschalige uitbraak van een dierziekte, een andere reden waardoor sprake is van overschrijding van de overeengekomen capaciteit (bijvoorbeeld bovengemiddelde diersterfte door extreme weersomstandigheden) of vanwege calamiteiten bij de ondernemer, het transport en de verwerking of verwijdering van kadavers zeker kunnen worden gesteld. In het plan moet onder andere worden aangegeven binnen welke grenzen dit materiaal via de reguliere verwerkingsmethoden verwerkt dan wel onschadelijk gemaakt kan worden en welke alternatieven voorhanden zijn indien deze capaciteit ten volle is benut. Het plan omvat ook afspraken over het uitvoeren van werkzaamheden bij dierziektebestrijding (zoals hygiënemaatregelen, beschermingsmiddelen et cetera). Daarbij is in het derde lid van dit artikel bepaald dat als onderdeel van het calamiteitenplan, een draaiboek moet worden opgesteld waarin is opgenomen hoe omgegaan wordt met overschrijdingen boven de door de Staat ingekochte capaciteit die bij de ondernemer direct beschikbaar gehouden wordt voor zowel reguliere als dierziektesituaties.

Artikel 3.26d (Voorrang verwerking dierziektebestrijding)

Op basis van dit artikel moeten de dierlijke bijproducten die in het kader van dierziektebestrijding zijn ontstaan, zo veel mogelijk met voorrang worden verwerkt of verwijderd ten opzichte van de dierlijke bijproducten in het kader van de reguliere werkzaamheden. In het calamiteitenplan is nader beschreven hoe de verwerking of verwijdering plaatsvindt.

Artikel I, onderdeel F (artikel 3.26e tot en met 3.26l Regeling dierlijke producten)

Artikel 3.26e (Directe en indirecte kosten)

In dit artikel is beschreven wat onder directe en indirecte kosten wordt verstaan. Op basis van het eerste lid zijn directe kosten, kosten die direct aan de uitvoering van de wettelijke taak zijn toe te rekenen. Hierbij kan gedacht worden aan kosten van de apparatuur, personeel, transport et cetera, die direct bij het (verwerkings)proces betrokken zijn. In het tweede lid worden de indirecte kosten omschreven als kosten die op basis van een kostenverdeelstaat aan de wettelijke taak zijn toe te rekenen. Het derde lid geeft aan dat de toerekening volgens bedrijfseconomisch aanvaardbare principes gebeurt en, indien van toepassing, volgens marktconforme condities en geldt voor indirect bij het productieproces betrokken afdelingen van de ondernemer en iedere directe of indirecte onderneming binnen het concern waar de ondernemer onderdeel van is. Bij indirecte kosten kan bijvoorbeeld gedacht worden aan onderhoudskosten, verzekeringen, energiekosten, kantoorbenodigdheden et cetera. Als laatste is in het vierde lid aangegeven dat zowel directe als indirecte kosten die worden gemaakt door een derde, worden gebaseerd op aankopen of uitbestedingen tegen marktconforme condities. Dit is relevant om aan te sluiten bij artikel 3.3, tweede lid, van het Besluit dierlijke producten.

Artikel 3.26f (opbrengsten werkzaamheden)

De werkzaamheden die verband houden met de wettelijk taak kunnen leiden tot opbrengsten van afgeleide producten, zoals melen, huiden en vetten. In dit artikel wordt bepaald hoe deze opbrengsten worden berekend, dan wel in mindering worden gebracht op de kosten. In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat de opbrengsten van de producten die met de werkzaamheden vanwege dierziektebestrijding worden verkregen, worden berekend door het aantal eenheden te vermenigvuldigen met de verkoopprijs die door de ondernemer wordt vastgesteld. Artikel 3.4 van het Besluit dierlijke producten is van overeenkomstige toepassing op de vaststelling, goedkeuring en bekendmaking van de verkoopprijs. Dit houdt kort samengevat in dat de minister de verkoopprijs moet goedkeuren en hiervan mededeling wordt gedaan in de Staatscourant. In het tweede lid van dit artikel zijn de opbrengsten van de reguliere werkzaamheden opgenomen. De opbrengsten hiervan worden tegen marktprijzen in mindering gebracht op de kosten overeenkomstig artikel 3.3, tweede lid, van het Besluit dierlijke producten. Voor wat betreft de opbrengsten uit de werkzaamheden vanwege dierziektebestrijding wordt een andere methode gehanteerd, omdat een vergoeding in rekening wordt gebracht bij de Staat (verrekening via het Diergezondheidsfonds) zonder nacalculatie. Een maatstaf voor de opbrengsten moet dus vooraf worden vastgesteld. Voor de reguliere werkzaamheden wordt wel nacalculatie toegepast, waarin de opbrengsten zoals die op het concrete moment zijn behaald, kunnen worden meegenomen voor de tariefbepaling (in latere jaren). Ten behoeve van een tariefvoorstel voor een komend kalenderjaar wordt wel een prognose gemaakt van de te verwachten opbrengsten in dat jaar.

Artikel 3.26g (formule vermogenskostenvergoeding)

In dit artikel is, als uitwerking van het bepaalde in artikel 3.3, vijfde lid, van het Besluit dierlijke producten, de formule voor de vermogenskostenvergoeding

opgenomen. Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar paragraaf 2 van het algemene deel van de toelichting.

Artikel 3.26h (waarde vaste activa en werkkapitaal voor vermogenskostenvergoeding)

Dit artikel bepaalt hoe de uitkomst van de formule (WACC-percentage) zoals opgenomen in artikel 3.26g van de Regeling dierlijke producten wordt berekend. Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar paragraaf 2 van het algemene deel van de toelichting.

Artikel 3.26i (onderscheid tarieven)

Op grond van dit artikel maakt de ondernemer binnen de tarieven die betrekking hebben op de reguliere werkzaamheden, voor het verwerken of verwijderen van aangewezen dierlijke bijproducten een onderscheid naar diersoort. Dit was reeds de praktijk.

Artikel 3.26j en artikel 3.26k (voorstel en verantwoording tarieven)

In deze artikelen zijn twee belangrijke data opgenomen omtrent de tarieven. Als eerste moet de ondernemer volgens artikel 3.26j, eerste lid, jaarlijks voor 15 oktober bij de minister een voorstel voor de tarieven voor het daaropvolgende kalenderjaar indienen. In het tweede lid is opgenomen wat het voorstel in ieder geval moet bevatten. Voor het bepalen van de specifieke hoogte van de tarieven, maakt de ondernemer een inschatting van de benodigde activiteiten (bijvoorbeeld het aantal stops, te verwerken tonnage, de inzet van werkkapitaal et cetera) en marktprijzen (bijvoorbeeld van de melen en vetten). Op basis van het derde lid is voor het reguliere tarief sprake van een nacalculatie door de verwijzing naar artikel 3.3, zevende lid, van het Besluit dierlijke producten. De ondernemer past een verrekening toe als eerder een verschil is geconstateerd tussen de werkelijke kosten minus werkelijke opbrengsten (bijvoorbeeld uit de verkoop van melen, vetten en huiden) van de uitvoering van de wettelijke taak en de opbrengst uit de tarieven voor die werkzaamheden.

Een tweede belangrijke datum ziet op de verantwoording van de tarieven. De ondernemer dient op grond van artikel 3.26k, eerste lid, jaarlijks voor 1 juni een verantwoording in te dienen over de tarieven van het voorgaande kalenderjaar.

Artikel 3.26l (tarieven en overige afspraken 2026)

Zoals omschreven in paragraaf 8 van het algemeen deel van deze toelichting worden de regels niet toegepast op de tarieven voor 2026. Dit in navolging van het nieuwe artikel 3.4a van het Besluit dierlijke producten, waarin hetzelfde is bepaald. Ook de verantwoording over die tarieven vindt plaats volgens de overeenkomst die tot 1 januari 2027 geldt.

Femke Marije Wiersma
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.